

Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Spis treści

Kto może otrzymać nauczycielskie świadczenie kompensacyjne	3
Jakie warunki musisz spełnić, aby otrzymać świadczenie kompensacyjne ..	5
Co musisz zrobić, aby otrzymać świadczenie kompensacyjne	6
Ile musisz mieć lat, aby otrzymać świadczenie kompensacyjne	7
Jak ustalamy trzydziestoletni staż składkowy i nieskładkowy	9
Jak ustalamy staż pracy nauczycielskiej	11
Czy musisz rozwiązać stosunek pracy	13
Od kiedy powstaje prawo do świadczenia kompensacyjnego	15
Do kiedy przysługuje świadczenie kompensacyjne	16
Czy możesz jednocześnie pracować i pobierać świadczenie kompensacyjne	17
Jak wypłacamy świadczenie kompensacyjne	18
Jak obliczamy świadczenie kompensacyjne	19
Czy możemy ponownie ustalić wysokość Twojego świadczenia kompensacyjnego	20
Czy możesz jednocześnie pobierać świadczenie kompensacyjne oraz inne świadczenie emerytalno-rentowe	21
Czy jeśli masz prawo do świadczenia kompensacyjnego, przysługuje Ci rekompensata za pracę w szczególnym charakterze	21
O czym musisz nas powiadomić	22
Podstawa prawna	22

Kto może otrzymać nauczycielskie świadczenie kompensacyjne

Prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego (dalej nazywanego świadczeniem kompensacyjnym) przysługuje nauczycielom wskazanym w ustawie o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych. Są to nauczyciele, wychowawcy i inni pedagodzy zatrudnieni w następujących placówkach:

- publicznych i niepublicznych przedszkolach,
- szkołach publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych,
- publicznych i niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego,
- młodzieżowych ośrodkach wychowawczych,
- młodzieżowych ośrodkach socjoterapii,
- specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych,
- specjalnych ośrodkach wychowawczych dla dzieci i młodzieży, które wymagają specjalnej organizacji nauki oraz szczególnych metod pracy i wychowania,
- ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych, które umożliwiają:
 - dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych, które są organizowane na podstawie odrębnych przepisów,
 - dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną jest niepełnosprawność intelektualna, realizację obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego (w przedszkolu albo w oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej lub w innej formie wychowania przedszkolnego), obowiązku szkolnego i obowiązku nauki,
- placówkach, które zapewniają uczniom opiekę i wychowanie w czasie, gdy uczą się poza miejscem, w którym mieszkają na stałe.

Świadczenie kompensacyjne otrzymasz tylko wtedy, jeśli ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o to świadczenie pracowałeś jako nauczyciel w wymienionych jednostkach. Otrzymasz je więc także, jeśli od ustania stosunku pracy na stanowisku nauczyciela do momentu, w którym zgłosisz wniosek, upłynął jakiś czas, ale nigdzie w tym czasie nie pracowałeś, ani nie prowadziłeś własnej działalności. Jeśli jednak pracowałeś wówczas w innym zawodzie albo prowadziłeś własną

działalność, tracisz możliwość uzyskania świadczenia kompensacyjnego. W takim bowiem przypadku nie byłeś ostatecznie nauczycielem.

Od tej zasady jest jednak wyjątek. Możesz ubiegać się o świadczenie kompensacyjne również wtedy, jeśli po rozwiązaniu Twojej umowy o pracę jako nauczyciel a przed zgłoszeniem wniosku byłeś obowiązkowo objęty:

- ubezpieczeniem społecznym rolników,
- ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi jako duchowny.

Nie ma wówczas znaczenia, jaki okres upłynął od momentu zakończenia pracy nauczycielskiej do dnia zgłoszenia wniosku o świadczenie kompensacyjne.

WAŻNE!

Możesz ubiegać się o świadczenie kompensacyjne także wtedy, kiedy bezpośrednio przed zgłoszeniem wniosku o nie pracowałeś jako nauczyciel w wymiarze niższym niż połowa obowiązkowego wymiaru zajęć.

Przykład 1

Pan Andrzej przez wiele lat był nauczycielem w technikum samochodowym. Po rozwiązaniu umowy o pracę z końcem roku szkolnego 2014/2015 zdecydował się na prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej. W lipcu 2017 roku zgłosił wniosek o świadczenie kompensacyjne. Nie przyznaliśmy mu tego świadczenia, ponieważ bezpośrednio przed zgłoszeniem wniosku pan Andrzej nie pracował jako nauczyciel, tylko prowadził swoją firmę.

Przykład 2

Pani Matylda przez 20 lat pracowała w pełnym wymiarze zajęć jako nauczycielka w przedszkolu, a ogólny staż pracy to ponad 30 lat (okresów składkowych i nieskładkowych). Zrezygnowała z pracy za porozumieniem stron z końcem sierpnia 2016 roku. Potem już nigdzie nie pracowała, ani nie prowadziła działalności. We wrześniu 2017 roku ukończyła wymagany wiek i złożyła wniosek o przyznanie jej świadczenia kompensacyjnego. Przyznaliśmy jej.

Przykład 3

Pani Maria przez ponad 30 lat pracowała w pełnym wymiarze zajęć w szkole podstawowej jako nauczycielka geografii. Rozwiązano z nią umowę o pracę 31 sierpnia 2017 roku z powodu likwidacji szkoły.

Pani Maria ma gospodarstwo rolne i od 1 września 2017 roku została objęta obowiązkowo ubezpieczeniem społecznym rolników. Półtora miesiąca później – 12 października 2017 roku – pani Maria ukończyła wiek uprawniający ją do świadczenia kompensacyjnego i w tym dniu zgłosiła wniosek o nie. Przyznaliśmy świadczenie. Pani Maria została co prawda po zakończeniu pracy w szkole z urzędu objęta ubezpieczeniem w KRUS, jednak nie przeszkodziło jej to w uzyskaniu świadczenia kompensacyjnego.

Jakie warunki musisz spełnić, aby otrzymać świadczenie kompensacyjne

Otrzymasz świadczenie kompensacyjne, jeśli spełnisz wszystkie trzy warunki:

- ukończysz **odpowiedni wiek**, który został określony w ustawie (omawiamy go w rozdziale „Ile musisz mieć lat, aby otrzymać świadczenie kompensacyjne”, s. 7),
- masz staż składkowy i nieskładkowy, który wynosi co najmniej **30 lat**, w tym co najmniej **20 lat pracy jako nauczyciel** (w placówkach wymienionych w pierwszym rozdziale) w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć (okresy te omawiamy w rozdziałach: „Jak ustalamy trzydziestoletni staż składkowy i nieskładkowy”, s. 9, „Jak ustalamy staż pracy nauczycielskiej”, s. 11),
- rozwiążesz na swój wniosek stosunek pracy lub wygaśnie on w określonych okolicznościach (omawiamy je w rozdziale „Czy musisz rozwiązać stosunek pracy?”, s. 13).

WAŻNE!

Zarówno trzydziestoletni staż składkowy i nieskładkowy, jak i co najmniej dwudziestoletni okres pracy na stanowisku nauczyciela musisz mieć najpóźniej w dniu, w którym zakończysz pracę jako nauczyciel.

Przykład

Dyrektor szkoły podstawowej 30 czerwca 2017 roku rozwiązał umowę o pracę z panią Marią, nauczycielką, która urodziła się 10 września 1958 roku. Powodem tej decyzji była częściowa likwidacja szkoły. W dniu zakończenia stosunku pracy pani Maria miała 29 lat i 6 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 21 lat to była praca na stanowisku nauczycielki w wymiarze

co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć. Po ustaniu stosunku pracy pani Maria zarejestrowała się w powiatowym urzędzie pracy i pobierała zasiłek dla bezrobotnych. Po 6 miesiącach, czyli kiedy miała 30 lat okresów składkowych i nieskładkowych, złożyła wniosek o świadczenie kompensacyjne. Przy ustalaniu prawa do niego nie mogliśmy jednak uwzględnić okresu, kiedy pani Maria pobierała zasiłek dla bezrobotnych, więc nie przyznaliśmy jej świadczenia.

Co musisz zrobić, aby otrzymać świadczenie kompensacyjne

Jeśli chcesz otrzymać świadczenie kompensacyjne, dostarcz nam:

- wniosek o świadczenie kompensacyjne,
- dokumenty potwierdzające okresy, w których byłeś nauczycielem w placówkach wymienionych na s. 3,
- dokumenty potwierdzające pozostałe Twoje okresy składkowe i nieskładkowe,
- zaświadczenie o wysokości wynagrodzenia, które otrzymywałeś w latach przypadających do 31 grudnia 1998 roku – jeśli nie masz ustalonego kapitału początkowego.

Wniosek możesz napisać samodzielnie albo skorzystać z naszego formularza (ZUS Rp-12), który znajdziesz w naszych placówkach i na naszej stronie internetowej www.zus.pl.

Wniosek możesz nam dostarczyć na kilka sposobów. Złóż go:

- osobiście w naszej placówce,
- za pośrednictwem płatnika składek,
- za pośrednictwem poczty lub kuriera,
- w polskim urzędzie konsularnym,
- ustnie podczas rozmowy z naszym pracownikiem, który sporządzi z niej protokół, w każdej naszej placówce,
- w formie elektronicznej przez Platformę Usług Elektronicznych ZUS (www.zus.pl).

We wniosku musisz zamieścić:

- informację, o jakie świadczenie się ubiegasz,
- Twoje dane: imiona i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, imiona rodziców, miejsce zamieszkania, adres do korespondencji (jeżeli jest inny niż miejsce zamieszkania), numer PESEL, a jeśli nie masz numeru PESEL – serię i numer dowodu osobistego albo paszportu,

- Twój podpis (zamiast Ciebie może podpisać się Twój pełnomocnik albo osoba, którą do tego upoważnisz),
- nazwę i adres banku (kasy) oraz numer rachunku – jeśli chcesz otrzymywać świadczenie na rachunek w banku lub w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej.

Ustalimy, czy spełniasz warunki do nabycia prawa do świadczenia kompensacyjnego. Decyzję w sprawie świadczenia kompensacyjnego wydaje placówka ZUS właściwa ze względu na Twoje miejsce zamieszkania. Od decyzji możesz się odwołać do sądu okręgowego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, w ciągu miesiąca od dnia, w którym ją otrzymasz. Odwołanie złożysz na piśmie, do tej placówki ZUS, która wydała decyzję, albo ustnie podczas rozmowy z pracownikiem tej placówki, który spíše z niej protokół. W postępowaniu w pierwszej instancji, czyli przed sądem okręgowym, nie wnosisz żadnych opłat.

Ile musisz mieć lat, aby otrzymać świadczenie kompensacyjne

Wiek, który musisz ukończyć, aby otrzymać świadczenie kompensacyjne, jest różnicowany dla obu płci. W zależności od roku, w którym go ukończysz, wynosi:

Rok, w którym ukończysz wiek uprawniający Cię do świadczenia kompensacyjnego	Wiek uprawniający Cię do świadczenia kompensacyjnego	
	kobieta	mężczyzna
2009–2014	co najmniej 55 lat	co najmniej 55 lat
2015–2016	co najmniej 55 lat	co najmniej 56 lat
2017–2018	co najmniej 55 lat	co najmniej 57 lat
2019–2020	co najmniej 55 lat	co najmniej 58 lat
2021–2022	co najmniej 55 lat	co najmniej 59 lat
2023–2024	co najmniej 55 lat	co najmniej 60 lat
2025–2026	co najmniej 56 lat	co najmniej 61 lat
2027–2028	co najmniej 57 lat	co najmniej 62 lata
2029–2030	co najmniej 58 lat	co najmniej 63 lata
2031–2032	co najmniej 59 lat	co najmniej 64 lata

WAŻNE!

Dla ustalenia wieku, który musisz ukończyć, aby otrzymać świadczenie kompensacyjne, nie ma znaczenia data zgłoszenia wniosku o to świadczenie.

Jeśli do 31 grudnia 2032 roku nie ukończysz:

- 59 lat – jeśli jesteś kobietą, lub
- 64 lat – jeśli jesteś mężczyzną,

nie uzyskasz prawa do świadczenia kompensacyjnego. Uzyskasz natomiast prawo do emerytury, gdy osiągniesz powszechny wiek emerytalny. Od 1 października 2017 roku wynosi on 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

Przykład 1

Pani Sabina urodziła się 10 maja 1963 roku. Pracuje w szkole podstawowej jako nauczycielka. Ma trzydziestoletni staż składkowy i nieskładkowy, w tym ponad 19 lat pracy nauczycielskiej w szkole (głównie w pełnym wymiarze godzin, a przez kilka lat w 1/2 obowiązującego wymiaru). Pani Sabina może otrzymać świadczenie kompensacyjne, gdy ukończy 55 lat (w maju 2018 roku), o ile będzie mieć dwudziestoletni staż pracy jako nauczycielka i rozwiąże umowę o pracę.

Przykład 2

Pan Janusz urodził się 12 marca 1961 roku. Rozpoczął pracę w 1984 roku i ma już trzydziestoletni staż składkowy i nieskładkowy, w tym 20 lat pracy nauczycielskiej w szkole, w pełnym wymiarze zajęć. Świadczenie kompensacyjne będzie mógł otrzymać w marcu 2018 roku, gdy ukończy 57 lat i rozwiąże stosunek pracy.

Świadczenie kompensacyjne możesz otrzymać również wtedy, jeśli urodziłeś się przed 1 stycznia 1954 roku, a więc skończyłeś 55 lat przed 1 stycznia 2009 roku, ale nie osiągnąłeś jeszcze wieku emerytalnego. Uzyskasz prawo do tego świadczenia, jeśli po ukończeniu 55 lat:

- pracowałeś jako nauczyciel w placówkach wymienionych w rozdziale pierwszym (s. 3), rozwiązałeś stosunek pracy albo wygaś on,
- nie pracowałeś jako nauczyciel w placówkach wymienionych w rozdziale pierwszym (s. 3), ale po rozwiązaniu lub wygaśnięciu tego stosunku pracy, a przed przejściem na świadczenie kompensacyjne, nie wykonywałeś żadnej innej pracy, ani działalności.

Obecnie dotyczy to już wyłącznie mężczyzn. Kobiety urodzone przed 1 stycznia 1954 roku osiągnęły bowiem powszechny wiek emerytalny i dlatego mogą przejść na emeryturę.

Przykład 3

Pan Marek urodził się 15 kwietnia 1953 roku. Ponad 20 lat pracował jako nauczyciel w szkole podstawowej w pełnym wymiarze obowiązkowego wymiaru zajęć. Zgłosił wniosek o świadczenie kompensacyjne 1 września 2017 roku. Wówczas miał 38 lat składkowych i nieskładkowych, w tym ponad 20 lat pracy nauczycielskiej w szkole podstawowej. Stosunek pracy rozwiązał 31 sierpnia 2017 roku. Pan Marek spełnił wszystkie trzy warunki, których wymagamy, aby przyznać świadczenie kompensacyjne. Ukończył 55 lat do 31 grudnia 2014 roku, miał trzydziestoletni staż składkowy i nieskładkowy, w tym dwudziestoletni okres pracy nauczycielskiej i rozwiązał stosunek pracy. Przyznaliśmy mu świadczenie.

Jak ustalamy trzydziestoletni staż składkowy i nieskładkowy

Do trzydziestoletniego stażu składkowego i nieskładkowego, który jest niezbędny, abyśmy mogli przyznać Ci świadczenie kompensacyjne, zaliczamy m.in. takie okresy składkowe, jak:

- okresy, za które były opłacane składki na Twoje ubezpieczenie społeczne (np. okresy, w których byłeś zatrudniony lub prowadziłeś pozarolniczą działalność),
- niektóre okresy, za które składka nie była opłacana, bo nie było takiego obowiązku (np. okres pobierania zasiłku macierzyńskiego, okres zasadniczej służby wojskowej).

Okresy nieskładkowe to, najogólniej, okresy, w których nie pracowałeś i za które nie zostały odprowadzone składki na Twoje ubezpieczenie społeczne. Są to m.in. okresy, w których pobierałeś wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy, zasiłek chorobowy czy świadczenie przedemerytalne, okresy studiów wyższych.

Okresy nieskładkowe uwzględniamy tylko w wymiarze, który nie przekracza 1/3 Twoich okresów składkowych.

WAŻNE!

Jeśli jakieś okresy składkowe i nieskładkowe występują równocześnie w tym samym czasie, uwzględniamy te z nich, które są dla Ciebie korzystniejsze.

Przykład 1

Pan Henryk rozwiązał umowę o pracę ze szkołą podstawową, w której pracował jako nauczyciel. Miał wówczas trzydziestodwuletni staż składkowy i nieskładkowy, w tym dwudziestotrzyletni staż pracy nauczycielskiej w szkole, którą wykonywał w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć. Zgłosił wniosek o przyznanie świadczenia kompensacyjnego 1 września 2017 roku. Pan Henryk spełnił warunek posiadania co najmniej trzydziestoletniego stażu składkowego i nieskładkowego, w tym co najmniej dwudziestoletniego okresu jako nauczyciel.

Do wymaganego stażu składkowego i nieskładkowego, nie wliczamy:

- okresów, za które nie opłaciłeś składek na własne ubezpieczenie społeczne (do 31 grudnia 1998 roku) lub na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe (od 1 stycznia 1999 roku) – jeśli prowadziłeś pozarolniczą działalność (np. pozarolniczą działalność gospodarczą, działalność twórczą lub artystyczną),
- okresów, za które nie zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne (za okres do 31 grudnia 1998 roku) lub na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (za okres od 1 stycznia 1999 roku) – jeśli współpracowałeś przy prowadzeniu pozarolniczej działalności,
- tzw. okresów rolnych (w których prowadziłeś gospodarstwo rolne lub pracowałeś w takim gospodarstwie jako domownik.

Przykład 2

Pani Katarzyna pracuje w szkole jako nauczycielka w pełnym wymiarze zajęć. Zamierza ubiegać się o przyznanie świadczenia kompensacyjnego, gdy w grudniu 2017 roku skończy 55 lat. Wówczas będzie miała dwudziestoczteroletni staż składkowy (staż pracy nauczycielskiej) oraz dziesięcioletni staż nieskładkowy. Zaliczymy pani Katarzynie 24 lata składkowe oraz 8 lat nieskładkowych (czyli tylko 1/3 z 24 lat). Spełni ona zatem warunek, by mieć trzydziestoletni staż składkowy i nieskładkowy, który jest wymagany, aby przyznać świadczenie kompensacyjne.

Przykład 3

Pan Stefan ubiega się o świadczenie kompensacyjne. Ma 21 lat pracy nauczycielskiej, które są jednocześnie latami składkowymi, 10 lat nieskładkowych i 5 lat, w których opłacał składki na ubezpieczenie społeczne rolników jako prowadzący gospodarstwo rolne. Do ustalenia trzydziestoletniego stażu składkowego i nieskładkowego przyjmujemy okresy nieskładkowe w wymiarze 1/3 okresów składkowych, a więc zaliczymy panu Stefanowi tylko 7 lat tych okresów (czyli 1/3 z 21 lat). Nie możemy uwzględnić pięcioletniego okresu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Zatem pan Stefan ma wprawdzie 21 lat pracy nauczycielskiej, ale łącznie ma tylko 28 lat składkowych i nieskładkowych, więc za mało, aby otrzymać świadczenie kompensacyjne.

Przykład 4

Pan Paweł przepracował jako nauczyciel, w pełnym wymiarze zajęć, 23 lata, ma też 5 lat studiów wyższych (okres nieskładkowy). Przejściowo – w latach 1991–1993 – prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą, ale z tej działalności nie opłacał składek na własne ubezpieczenie społeczne. Okres ten nie może zatem być uwzględniony jako okres składkowy. Oznacza to, że pan Paweł nie ma 30 lat składkowych i nieskładkowych wymaganych do uzyskania tego świadczenia.

Jak ustalamy staż pracy nauczycielskiej

Aby otrzymać świadczenie kompensacyjne, musisz przepracować jako nauczyciel co najmniej 20 lat w placówkach wymienionych w pierwszym rozdziale (s. 3), w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć. Nie możemy więc wliczyć do stażu pracy nauczycielskiej okresów Twojej pracy, którą wykonywałeś np. w 1/3 czy 1/4 obowiązkowego wymiaru zajęć. Jeśli jednak masz takie okresy po 14 listopada 1991 roku, wliczymy je do stażu składkowego i nieskładkowego.

Do stażu pracy nauczycielskiej nie wliczamy okresów, kiedy nie wykonywałeś takiej pracy, ale pobierałeś wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Nie wliczamy zatem:

- okresów niezdolności do pracy, za które otrzymałeś wynagrodzenie, zasiłek chorobowy lub świadczenie rehabilitacyjne,

- okresów, za które otrzymałeś zasiłek opiekuńczy lub macierzyński,
- okresów, w których nie wykonywałeś pracy, za które otrzymałeś (na podstawie Karty Nauczyciela):
 - wynagrodzenie za czas usprawiedliwionej nieobecności w pracy, np. z powodu choroby,
 - wynagrodzenie w czasie urlopu macierzyńskiego – za okres od 15 listopada 1991 roku do 31 lipca 1992 roku,
- urlopu dla poratowania zdrowia,
- urlopu szkoleniowego,
- urlopu na dalsze kształcenie się,
- okresów, w których pozostawałeś w stanie nieczynnym,
- urlopu wychowawczego,
- urlopu bezpłatnego,
- służby wojskowej.

Przykład 1

Pan Michał pracował przez 22 lata jako nauczyciel w liceum ogólnokształcącym. Przez 18 lat pracował w pełnym wymiarze zajęć, przez 3 lata na 1/2 etatu, a przez rok (w 2014 roku) w 1/3 obowiązkowego wymiaru zajęć. Do dwudziestoletniego stażu pracy nauczycielskiej zaliczymy panu Michałowi 21 lat takiej pracy. Roczny okres zatrudnienia w wymiarze niższym niż 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć uwzględnimy tylko przy ustalaniu 30 lat stażu składkowego i nieskładkowego.

Przykład 2

Pani Alina zgłosiła wniosek o świadczenie kompensacyjne w lipcu 2017 roku. Przez 20 lat i 9 miesięcy pracowała jako nauczycielka w młodzieżowym ośrodku wychowawczym. W tym czasie łącznie przez 5 miesięcy przebywała na zwolnieniach lekarskich. Pobierała wówczas wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy i zasiłek chorobowy. Ponadto przez 3 miesiące była na urlopie bezpłatnym, a przez pół roku korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia. Nie wliczyliśmy okresów pobierania świadczeń z tytułu niezdolności do pracy, urlopu bezpłatnego i korzystania z urlopu dla poratowania zdrowia do stażu pracy nauczycielskiej. Pani Alina nie miała więc 20 lat pracy nauczycielskiej, dlatego nie przyznaliśmy jej świadczenia kompensacyjnego.

Czy musisz rozwiązać stosunek pracy

Jeśli chcesz ubiegać się o świadczenie kompensacyjne, musisz przestać pracować na stanowisku nauczyciela w placówce, którą wymieniliśmy w rozdziale pierwszym (s. 3). Może to nastąpić na jeden z trzech sposobów, tj. poprzez:

- rozwiązanie stosunku pracy **na Twój wniosek**:
 - przez złożenie wypowiedzenia,
 - przez złożenie wniosku o rozwiązanie stosunku pracy za porozumieniem stron;
- rozwiązanie stosunku pracy z powodu:
 - całkowitej likwidacji szkoły,
 - częściowej likwidacji szkoły,
 - zmian organizacyjnych, które spowodują, że w szkole będzie mniej oddziałów,
 - zmian planu nauczania, które uniemożliwiają zatrudnianie Cię w pełnym wymiarze zajęć;
- wygaśnięcie stosunku pracy, gdy pozostajesz w stanie nieczynnym, ponieważ:
 - upłynął okres, w którym pozostajesz w stanie nieczynnym,
 - odmówiłeś podjęcia pracy w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony lub na okres, na jaki została zawarta umowa – w tej samej szkole, na tym samym lub innym stanowisku.

Jeżeli umowa o pracę, którą wykonywałeś jako nauczyciel, została rozwiązana z powodu upływu okresu, na jaki została zawarta, to spełniony jest warunek rozwiązania stosunku pracy na Twój wniosek.

Jeśli jesteś nauczycielem gimnazjum, to możesz przejść na świadczenie kompensacyjne również wtedy, gdy nie można Cię dalej zatrudniać w gimnazjum w roku szkolnym 2017/2018 lub 2018/2019 w związku ze zmianami organizacyjnymi, które powodują wygaszenie kształcenia w gimnazjach.

Jeśli pracujesz w jednej z placówek wymienionych w rozdziale pierwszym (s. 3) i jednocześnie w innym miejscu (w innej placówce oświaty wymienionej w Karcie Nauczyciela lub poza oświatą), także możesz otrzymać świadczenie kompensacyjne. Musisz jednak

zrezygnować ze wszystkich miejsc pracy, bez względu na charakter i wymiar czasu pracy. Stosunek pracy w tym drugim miejscu musisz rozwiązać najpóźniej w tym samym dniu, w którym rozwiązałeś go z placówką wymienioną na s. 3.

Przykład 1

Pan Filip zamierza zgłosić wniosek o świadczenie kompensacyjne. Jest zatrudniony w połowie obowiązkowego wymiaru zajęć jako nauczyciel języka polskiego w młodzieżowym ośrodku socjoterapii. Pracuje też na 1/4 etatu jako nauczyciel w zakładzie poprawczym i w wydawnictwie (na 1/4 etatu). Musi zrezygnować z wszystkich tych zajęć, jeśli chce nabyć prawo do świadczenia kompensacyjnego.

Przykład 2

Pani Stanisława ma 55 lat. Rozwiązała – na swój wniosek – stosunek pracy nauczycielskiej 31 sierpnia 2017 roku. Do 15 września 2017 roku będzie pracowała w połowie obowiązkowego wymiaru zajęć w firmie tłumaczeniowej. W październiku 2017 roku pani Stanisława zamierza zgłosić wniosek o świadczenie kompensacyjne. Jeśli tak zrobi, nie przyznamy jej tego świadczenia. Drugi stosunek pracy zostanie bowiem rozwiązany już po rozwiązaniu stosunku pracy w szkole.

Przykład 3

Pan Krzesimir jako nauczyciel przepracował 22 lata w szkole podstawowej, a potem w liceum. Od września 2016 roku jest zatrudniony w kuratorium oświaty jako wizytator. Szkoła udzieliła mu bezpłatnego urlopu na czas pracy w kuratorium. Pan Krzesimir nie będzie mógł otrzymać świadczenia kompensacyjnego, nawet jeśli zrezygnuje z pracy w kuratorium i w szkole. Nie wykonywał bowiem pracy nauczyciela w określonych ustawowo placówkach (s. 3) ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o to świadczenie.

Przykład 4

Pani Michalina przez 21 lat była nauczycielką historii. Otrzymała wypowiedzenie umowy o pracę z końcem roku szkolnego 2016/2017 w związku z likwidacją szkoły. Pani Michalina spełniła warunek dotyczący rozwiązania stosunku pracy wymagany do przyznania świadczenia kompensacyjnego.

Od kiedy powstaje prawo do świadczenia kompensacyjnego

Prawo do świadczenia kompensacyjnego powstaje od dnia, w którym spełnisz ostatni warunek, aby otrzymać świadczenie.

Jeśli jeszcze pracujesz, prawo to uzyskasz od następnego dnia po dniu, w którym ustanie zatrudnienie.

Jeśli otrzymujesz zasiłek chorobowy lub świadczenie rehabilitacyjne, prawo to uzyskasz dopiero po tym, gdy przestaniesz je pobierać.

Gdy zgłaszasz wniosek o świadczenie po miesiącu, w którym spełniłeś wszystkie warunki lub przestałeś pobierać zasiłek chorobowy albo świadczenie rehabilitacyjne, to prawo do świadczenia kompensacyjnego otrzymasz dopiero od miesiąca, w którym zgłosiłeś wniosek.

Przykład 1

Pani Halina urodziła się 2 września 1962 roku. Ma trzydziestoletni staż składkowy i nieskładkowy, w tym 20 lat pracy nauczycielskiej w liceum wykonywanej w pełnym wymiarze zajęć. Pani Halina 5 sierpnia 2017 roku zgłosiła wniosek o świadczenie kompensacyjne. Stosunek pracy został rozwiązany na wniosek nauczycielki z końcem sierpnia 2017 roku. Wiek, który jest wymagany do przyznania świadczenia kompensacyjnego – 55 lat – pani Halina ukończyła 2 września 2017 roku. Zatem dopiero od tej daty przyznaliśmy jej świadczenie.

Przykład 2

Pani Dominika urodziła się 1 maja 1959 roku. Ma 30 lat składkowych i nieskładkowych, w tym 20 lat pracy nauczycielskiej w młodzieżowym ośrodku wychowawczym wykonywanej w pełnym wymiarze lub w wymiarze 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć. Stosunek pracy rozwiązała za porozumieniem stron na swój wniosek 30 czerwca 2017 roku. Następnie zgłosiła wniosek o świadczenie kompensacyjne. Przyznaliśmy je od następnego dnia po dniu, w którym ustało zatrudnienie, czyli od 1 lipca 2017 roku.

Przykład 3

Pan Euzebiusz ma 30 lat składkowych i nieskładkowych, w tym 22 lata pracy nauczycielskiej w szkole podstawowej wykonywanej w pełnym wymiarze zajęć. Rozwiązał stosunek pracy 31 sierpnia 2017

roku. Spełnił tym samym ostatni z warunków, które są wymagane, aby uzyskać świadczenie kompensacyjne. Wniosek o to świadczenie pan Euzebiusz zgłosił jednak dopiero 8 października 2017 roku. Z tego powodu świadczenie przyznaliśmy mu od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłosił wniosek, czyli od 1 października 2017 roku.

Przykład 4

Pan Franciszek urodził się 10 maja 1960 roku. Po 30 latach pracy nauczycielskiej, 31 sierpnia 2017 roku, na swój wniosek rozwiązał stosunek pracy. Spełnił tym samym ostatni warunek, który był wymagany, aby mógł otrzymać świadczenie kompensacyjne. Wniosek o to świadczenie złożył 18 sierpnia 2017 roku. Jednak w ostatnich miesiącach pracy pan Franciszek przebywał na zwolnieniach lekarskich i do 5 października 2017 roku otrzymywał zasiłek chorobowy. Dlatego świadczenie kompensacyjne mógł uzyskać najwcześniej od dnia, w którym przestał otrzymywać zasiłek, czyli od 6 października 2017 roku.

Do kiedy przysługuje świadczenie kompensacyjne

Świadczenie kompensacyjne jest przyznawane na określony czas.

- Jeśli 1 października 2017 roku masz ustalone prawo do świadczenia kompensacyjnego, zachowasz je do dnia, w którym osiągniesz podwyższony wiek emerytalny (określony zgodnie z przepisami obowiązującymi 30 września 2017 roku). Możesz jednak zgłosić wniosek o emeryturę po osiągnięciu obniżonego wieku emerytalnego (60 lat dla kobiet, 65 lat dla mężczyzn) – wówczas prawo do świadczenia kompensacyjnego ustanie w dniu poprzedzającym dzień, w którym uzyskasz prawo do emerytury.
- Jeśli zgłosisz wniosek o świadczenie kompensacyjne po 30 września 2017 roku, a przed 1 października 2017 roku:
 - spełniłeś warunki, wymagane do jego przyznania,
 - ukończyłeś obniżony wiek emerytalny (60 lat dla kobiet, 65 lat dla mężczyzn),
 - nie ukończyłeś podwyższonego wieku emerytalnego,uzyskasz prawo do tego świadczenia do dnia poprzedzającego dzień, w którym osiągniesz podwyższony wiek emerytalny.

- Jeśli zgłosisz wniosek o świadczenie kompensacyjne po 30 września 2017 roku i nie spełniasz warunków, które przedstawiliśmy we wcześniejszym punkcie, uzyskasz prawo do świadczenia kompensacyjnego do dnia poprzedzającego dzień, w którym osiągniesz obniżony wiek emerytalny (60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn).

Jeśli masz prawo do świadczenia kompensacyjnego i uzyskasz prawo do emerytury na podstawie odrębnych przepisów (np. prawo do wcześniejszej emerytury), to Twoje prawo do świadczenia kompensacyjnego ustanie z dniem poprzedzającym dzień, w którym uzyskasz prawo do tej emerytury.

Prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego ustaje również w razie śmierci uprawnionego.

Przykład

Pani Hanna urodziła się 20 sierpnia 1959 roku. Przysługuje jej świadczenie kompensacyjne od 20 sierpnia 2014 roku, czyli od dnia, w którym skończyła 55 lat. Będzie mogła je otrzymywać do 19 listopada 2021 roku (czyli do dnia poprzedzającego dzień, w którym osiągnie podwyższony wiek emerytalny dla osoby urodzonej w III kwartale 1959 roku, obowiązujący do 30 września 2017 roku: 62 lata i 3 miesiące). Jej prawo do świadczenia może ustać wcześniej, jeśli pani Hanna uzyska emeryturę z innego tytułu albo zgłosi wniosek o emeryturę po ukończeniu 60 lat w 2019 roku.

Czy możesz jednocześnie pracować i pobierać świadczenie kompensacyjne

Jeśli masz prawo do świadczenia kompensacyjnego i:

- podejmiesz pracę (nie tylko jako nauczyciel) w placówkach wymienionych w art. 1 Karty Nauczyciela – to zawiesimy Twoje prawo do świadczenia, bez względu na wysokość Twojego przychodu,
- podejmiesz inną pracę lub działalność, która podlega obowiązkowi ubezpieczeń społecznych, albo służbę – to zawiesimy prawo do Twojego świadczenia lub zmniejszymy jego wysokość, w zależności od wysokości Twojego przychodu. Jeśli Twój przychód:
 - nie przekroczy 70% przeciętnego wynagrodzenia

- miesięcznego – otrzymasz całe świadczenie kompensacyjne,
- przekroczy 70%, ale nie przekroczy 130% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego – pomniejszy Twoje świadczenie o kwotę przekroczenia tego limitu, ale nie więcej niż o kwotę maksymalnego zmniejszenia, która jest ustalona dla emerytury,
- przekroczy 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia – zawiesimy wypłatę Twojego świadczenia.

Wysokość przychodu, który powoduje zmniejszenie lub zawieszenie świadczeń, zamieściliśmy na www.zus.pl.

Przykład 1

Pan Ludwik urodził się 10 sierpnia 1959 roku. Rozwiązał stosunek pracy z końcem roku szkolnego 2015/2016 i zgłosił wniosek o świadczenie kompensacyjne. Udokumentował 32 lata składowe i nieskładowe, w tym 20 lat pracy w szkole, więc przyznaliśmy mu świadczenie. Po ustaleniu uprawnień do świadczenia pan Ludwik ponownie zatrudnił się w szkole. Zawiesiliśmy więc prawo do świadczenia kompensacyjnego – wysokość przychodu uzyskiwanego przez pana Ludwika nie miała w tym przypadku znaczenia.

Przykład 2

Pani Aurelia, której przyznaliśmy świadczenie kompensacyjne, kilkanaście dni po ustaleniu uprawnień do tego świadczenia podpisała umowę o pracę z biurem rachunkowym. Zarabia tam 5000 zł brutto miesięcznie. Pani Aurelia musi powiadomić placówkę ZUS, która wypłaca jej świadczenie kompensacyjne, o tym że podjęła pracę i będzie mieć przychód, który spowoduje zmniejszenie świadczenia.

Jak wypłacamy świadczenie kompensacyjne

Świadczenie kompensacyjne wypłaca placówka ZUS właściwa ze względu na Twoje miejsce zamieszkania. Będziesz je dostawać co miesiąc od dnia, w którym powstało Twoje prawo do niego, ale nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłosiłeś wniosek.

Wysokość świadczenia kompensacyjnego, które przysługuje Ci za niepełny miesiąc, ustalamy przez:

- podzielenie kwoty świadczenia przez liczbę dni kalendarzowych w miesiącu,
- pomnożenie otrzymanego wyniku przez liczbę dni kalendarzowych, za które przysługuje Ci świadczenie.

Świadczenie kompensacyjne będziemy Ci wypłacać

- jeśli mieszkasz w Polsce:
 - za pośrednictwem poczty,
 - na Twój wniosek – na rachunek w banku lub w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej;
- jeśli mieszkasz za granicą – na Twój wniosek:
 - osobie mieszkającej w Polsce, którą upoważnisz do jego odbioru,
 - na Twój rachunek bankowy w Polsce.

Jak obliczamy świadczenie kompensacyjne

Świadczenie kompensacyjne wyliczamy przez podzielenie kwoty (podstawy), od jakiej obliczamy emeryturę, przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 60 lat. Średnie dalsze trwanie życia ustala się na podstawie specjalnej tablicy, która obowiązuje w dniu, w którym zgłosiłeś wniosek o przyznanie tego świadczenia. Tablicę co roku ogłasza Prezes Głównego Urzędu Statystycznego w Monitorze Polskim w formie komunikatu. Stanowi ona podstawę do obliczania świadczeń na wnioski, które zgłoszono nam od 1 kwietnia do 31 marca następnego roku kalendarzowego. Zgodnie z tablicą, która obowiązuje od 1 kwietnia 2017 roku, średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 60 lat wynosi 263,2 miesiący.

Podstawa obliczenia emerytury składa się z kwoty:

- Twoich składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem ich waloryzacji, zapisanych na Twoim indywidualnym koncie w ZUS do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje Ci wypłata świadczenia kompensacyjnego,
- zwaloryzowanego kapitału początkowego.

Jeżeli jesteś członkiem otwartego funduszu emerytalnego (OFE), składki na ubezpieczenie emerytalne zapisane na Twoim koncie

w ZUS zwiększa się przez pomnożenie ich wskaźnikiem korygującym 19,52/12,22.

Obliczone w taki sposób świadczenie kompensacyjne nie może być obecnie niższe niż **1000,00 zł**. Jest to gwarantowana w ustawie emerytalnej kwota najniższej emerytury (obowiązująca od 1 marca 2017 roku).

$$\text{Świadczenie kompensacyjne} = \frac{\text{podstawa obliczenia emerytury (składki emerytalne + kapitał początkowy)}}{\text{średnie dalsze trwanie życia dla osoby w wieku 60 lat}}$$

Przykład 1

Pani Ewa urodziła się 30 listopada 1961 roku. Ma 31 lat składkowych i nieskładkowych, w tym 22 lata pracy w szkole jako nauczycielka geografii. Złożyła wypowiedzenie i zrezygnowała z pracy z końcem roku szkolnego 2015/2016. Potem nie podjęła już żadnej innej pracy. Skończyła 55 lat 30 listopada 2016 roku. To był ostatni warunek, który musiała spełnić, aby otrzymać świadczenie kompensacyjne. Zgłosiła wniosek o nie 12 stycznia 2017 roku. Do obliczenia jego wysokości wzięliśmy wartość średniego dalszego trwania życia dla osoby w wieku 60 lat, która wynika z tablicy obowiązującej do 31 marca 2017 roku (259,5 miesiąca). Gdyby Pani Ewa zgłosiła wniosek o świadczenie kompensacyjne po 31 marca 2017 roku, do obliczenia jego wysokości wzięlibyśmy wartość średniego dalszego trwania życia dla osoby w wieku 60 lat, która wynika z tablicy obowiązującej od 1 kwietnia 2017 roku (263,2 miesiący).

Czy możemy ponownie ustalić wysokość Twojego świadczenia kompensacyjnego

Jeśli po tym, jak przyznaliśmy Ci świadczenie kompensacyjne, byłeś objęty ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, bo np. pracowałeś na podstawie umowy o pracę, nie ustalamy ponownie wysokości Twojego świadczenia. Twoje świadczenie nie zostanie podwyższone.

Czy możesz jednocześnie pobierać świadczenie kompensacyjne oraz inne świadczenie emerytalno-rentowe

Jeśli jesteś uprawniony do świadczenia kompensacyjnego oraz do:

- renty,
- uposażenia w stanie spoczynku,
- zasiłku przedemerytalnego,
- świadczenia przedemerytalnego,
- innego świadczenia o charakterze rentowym ustalonego na podstawie odrębnych przepisów,

możesz pobierać tylko jedno świadczenie – wyższe lub wybrane przez siebie.

Zasada ta dotyczy Cię również, jeśli:

- jesteś uprawniony do świadczenia kompensacyjnego i do renty z tytułu niezdolności do pracy na skutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej albo wypadku w drodze do pracy lub z pracy, który miał miejsce do 31 grudnia 2002 roku,
- masz ustalone prawo do świadczenia kompensacyjnego i do renty inwalidy wojskowego z powodu niezdolności do pracy.

Czy jeśli masz prawo do świadczenia kompensacyjnego, przysługuje Ci rekompensata za pracę w szczególnym charakterze

Rekompensatę z powodu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (wykonywanej do 31 grudnia 2008 roku) doliczamy do Twojego kapitału początkowego. Robimy to w momencie, w którym obliczamy Twoją emeryturę, gdy osiągniesz powszechny wiek emerytalny.

Jeśli:

- masz ustalone prawo do świadczenia kompensacyjnego – nie przysługuje Ci taka rekompensata,
- nie masz ustalonego prawa do świadczenia kompensacyjnego (bo nie zgłosiłeś w tej sprawie wniosku), ale spełniasz warunki do jego przyznania – taka rekompensata może Ci przysługiwać.

O czym musisz nas powiadomić

- Że zmieniłaś miejsce zamieszkania.
- Że zmienił się numeru rachunku, na który wypłacamy świadczenie.

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz.U. nr 97, poz. 800, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1383, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 38).
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2017 r. poz. 1189, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 60).

Warszawa, październik 2017

JESTEŚ W SIECI? WPADNIJ DO ZUS

www.zus.pl

Zakład Ubezpieczeń Społecznych
ul. Szamocka 3, 5
01-748 Warszawa

Platforma Usług Elektronicznych: www.zus.pl

PUE to nowoczesna i wygodna forma kontaktu z ZUS.

Dzięki PUE załatwisz większość spraw związanych z ubezpieczeniami społecznymi przez internet.

W ten sposób możesz sprawdzić swoje dane zapisane na indywidualnym koncie w ZUS, przesyłać do nas dokumenty, śledzić stan swoich spraw, a także rezerwować wizyty w naszych placówkach.

Centrum Obsługi Telefonicznej ZUS: **22 560 16 00***

dla tel. stacjonarnych i komórkowych
(pn.-pt. w dni robocze w godz. 7.00-18.00)

* koszt połączenia według umowy klienta z operatorem telekomunikacyjnym

Skype: [zus_centrum_obslugi_tel](https://www.skype.com/join/ztel_zus)

e-mail: cot@zus.pl

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH